

**Studia
Politicae Tom 16
Universitatis
Silesiensis**

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2016

**Studia
Politicae
Universitatis
Silesiensis
Tom 16**

PRACE
NAUKOWE

UNIWERSYTETU
ŚLĄSKIEGO
W KATOWICACH

NR 3540

Studia Politicae Universitatis Silesiensis

Tom 16

pod redakcją
Jana Iwanka i Rafała Glajcara

Redaktor serii: Nauki Polityczne
Mariusz Kolczyński

Recenzenci
Radosław Zenderowski, Marek Jeziński, Tomasz Słomka

Rada Programowa „Studia Politicae Universitatis Silesiensis”

Luis Aguiar de Luque (University Carlos III, Madrid)
Andrzej Antoszewski (Uniwersytet Wrocławski)
Roman Bäcker (Uniwersytet im. M. Kopernika w Toruniu)
Ladislav Cabada (Metropolitan University Prague, Czech Republic)
Roman Chytilék (Masaryk University in Brno, Czech Republic)
Bogusława Dobek-Ostrowska (Uniwersytet Wrocławski)
Guillermo Escobar Roca (University Alcalá, Spain)
Ján Koper (Matej Bel University in Banská Bystrica, Slovakia)
Aleksandr Koroczenskij (Belgorod State University, Russia)
Branislav Kováčik (Matej Bel University in Banská Bystrica, Slovakia)
Barbara Krauz-Mozer (Uniwersytet Jagielloński)
Fulco Lanchester (University La Sapienza, Rome)
Maria Marczevska-Rytko (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
Tomasz Mielczarek (Uniwersytet w Kielcach)
Andrzej Podraza (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II)
Viktor Sidorov (Saint Petersburg State University, School of Journalism and Mass Communication, Russia)
Ildefonso Soriano López (University Complutense de Madrid)
Stanisław Sulowski (Uniwersytet Warszawski)
Alicja Stępień-Kuczyńska (Uniwersytet Łódzki)
Jaroslav Ušiak (Matej Bel University in Banská Bystrica, Slovakia)
Milan Vošta (University of Economics Prague, Czech Republic)
Tadeusz Wallas (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)
Klaus Ziemer (Fachbereich III, Politikwissenschaft, Universität Trier, Niemcy)
Ryszard Zięba (Uniwersytet Warszawski)

Kolegium Redakcyjne

Jan Iwanek (przewodniczący)
Marian Gierula, Mariusz Kolczyński, Mieczysław Stolarczyk, Sylwester Wróbel,
Rafał Głajcar (sekretarz), Robert Radek (sekretarz)

Publikacja jest dostępna także w wersji internetowej:

Central and Eastern European Online Library

www.cceol.com

Spis treści

Od Redakcji	9
-----------------------	---

Systemy polityczne i gospodarcze

Sławomir Czech: O źródłach dobrych instytucji i makroekonomicznej stabilności: ekonomia polityczna szwedzkiego kryzysu 2008—2009	15
Katarzyna Todos: Środki ochrony konstytucyjnych praw i wolności	40

Stosunki międzynarodowe

Kazimierz Jóskowiak: Instytucjonalizacja współpracy terytorialnej w Unii Europejskiej na przykładzie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej	69
Łukasz Wojcieszak: Ewolucja Szanghajskej Organizacji Współpracy — od militarnego do gospodarczego wymiaru kooperacji?	95
Justyna Łapaj: Sytuacja Polaków osadzonych w ekwadorskich więzieniach za przemyt narkotyków w kontekście kryzysu wymiaru sprawiedliwości w Ekwadorze	118

Komunikowanie społeczne

Stanisław Michalczyk: Polityka medialna jako teoria i praktyka regulacyjna	147
Katarzyna Brzoza: „Kobieca twarz” wyborów parlamentarnych w Polsce w 2015 roku. Perspektywa politologiczno-medioznawcza	167
Dariusz Krawczyk: Prasa samorządowa w cyberprzestrzeni. Nowy wymiar polityki informacyjnej gmin i powiatów?	193

Myśl polityczna

Małgorzata Zarębska: Encyklika <i>Laudato si'</i> papieża Franciszka. Kontynuacja tradycji Kościoła czy próba nowego spojrzenia?	211
Noty o Autorach	225

Table of Contents

From Editorial	9
--------------------------	---

Political and Economic Systems

Sławomir Czech: Sound institutions and macroeconomic stability: the political economy of the Swedish 2008—2009 recession	15
Katarzyna Todos: Remedies for the protection of constitutional rights and freedoms	40

International Relations

Kazimierz Jóskowiak: The institutionalization of territorial cooperation within the European Union on the example of the European grouping of territorial cooperation	69
Łukasz Wojcieszak: Evolution of the Shanghai Cooperation Organisation — from the military to the economic cooperation?	95
Justyna Łapaj: The situation of Poles inmates in the Ecuadorian prisons, in the context of the crisis of justice in Ecuador	118

Social Communication

Stanisław Michalczyk: Media Policy as a theory and practice of regulation	147
Katarzyna Brzoza: „Female face” of parliamentary election in Poland in 2015. The perspective of media and politics	167
Dariusz Krawczyk: Self-government press in cyberspace. New dimension of information policy of communes and poviats?	193

Political Thought

Małgorzata Zarębska: The Pope Francis's encyclical <i>Laudato si'</i> . Continuation of the Church's teaching or an attempt at a new perspective	211
Notes about the Authors	225

Od Redakcji

Do rąk Czytelników oddajemy kolejny, szesnasty już tom wydawnictwa ciągłego Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego — „*Studia Politicae Universitatis Silesiensis*”. Znalazło się w nim dziewięć artykułów będących efektem prac badawczych prowadzonych przez politologów z katowickiego ośrodka naukowego, jak również przedstawicieli innych krajowych jednostek naukowo-badawczych. W celu ułatwienia Czytelnikom lektury niniejszego tomu teksty te pomieszczono w czterech działach tematycznych: „Systemy polityczne i gospodarcze”, „Stosunki międzynarodowe”, „Komunikowanie społeczne” oraz „Myśl polityczna”.

W pierwszym z wymienionych działów znalazły się dwa teksty. Otwiera go artykuł zatytułowany *O źródłach dobrych instytucji i makroekonomicznej stabilności: ekonomia polityczna szwedzkiego kryzysu 2008—2009*. Jego autor, Sławomir Czech, odwołuje się do ogromnego potencjału analitycznego ekonomii politycznej w wyjaśnianiu natury i dynamiki rzeczywistości gospodarczej. Główny problem artykułu został zaś zbudowany wokół pytania o przyczyny wyjątkowo dobrej kondycji szwedzkiej gospodarki oraz finansów publicznych po recesji 2008—2009. Postawiono przy tej okazji tezę, że sytuacja taka nie była dziełem przypadku, ale efektem doświadczenia nabytego w czasie wcześniejszego kryzysu oraz następującej po nim determinacji władz w budowaniu nowego ładu gospodarczego.

Drugi artykuł w tym dziale, autorstwa Katarzyny Todos, nosi tytuł *Środki ochrony konstytucyjnych praw i wolności*. Autorka wykazuje w nim, że właściwe funkcjonowanie systemu praw i wolności człowieka i obywatela jest możliwe tylko wówczas, gdy istnieją odpowiednie środki umożliwiające ich egzekwowanie. Ważną częścią jej badań jest analiza danych statystycznych dotyczących zakresu wykorzystania środków ochrony konstytucyjnych praw i wolności. Okazuje się, że w Polsce ludzie stosunkowo często sięgają

po nie, co może dowodzić ich skuteczności. Może to jednak świadczyć także o znacznej skali pojawiających się nieprawidłowości.

W dziale „Stosunki międzynarodowe” znalazły się trzy teksty poświęcone różnym zagadnieniom relacji sytuujących się zarówno w bliższym, jak i dalszym środowisku zagranicznym Polski. W artykule zatytułowanym *Instytucjonalizacja współpracy terytorialnej w Unii Europejskiej na przykładzie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej* Kazimierz Jóskowiak analizuje tytułowy problem w trzech aspektach. Po pierwsze, zwraca uwagę na proces kształtowania instrumentów prawnych współpracy terytorialnej we Wspólnotach Europejskich i Unii Europejskiej. Po drugie, podkreśla istotność funkcjonalności prawnej, przedmiotowej i integracyjnej europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej. Po trzecie w końcu, wskazuje na mechanizmy współpracy, będące przejawem instytucjonalizacji współpracy terytorialnej.

Kolejny artykuł, autorstwa Łukasza Wojcieszaka, zatytułowany został *Ewolucja Szanghajskiej Organizacji Współpracy – od militarnej do gospodarczego wymiaru kooperacji?* Tytułowy podmiot powstał jako forum wielopoziomowej i zinstytucjonalizowanej kooperacji Rosji, Chin oraz kilku państw środkowoazjatyckich. Charakteryzuje go różnorodność obszarów współpracy, ale jednocześnie – na co autor artykułu zwraca szczególną uwagę – wykazuje ona tendencje w zakresie ewoluowania od organizacji skoncentrowanej na zapewnianiu bezpieczeństwa, zwłaszcza militarnego, w kierunku stowarzyszenia skupionego na współpracy i integracji gospodarczej.

Ostatni artykuł w dziale „Stosunki międzynarodowe” jest zatytułowany *Sytuacja Polaków osadzonych w ekwadorskich więzieniach za przemyt narkotyków w kontekście kryzysu wymiaru sprawiedliwości w Ekwadorze*. Tytułowe zagadnienie nie zostało dotychczas poddane głębszej analizie w literaturze politologicznej. Tym bardziej zwrócenie przez autorkę artykułu, Justynę Łapaj, uwagi na tę kwestię warte jest podkreślenia. Analizuje ona problem, uwzględniając specyfikę latynoamerykańskiego systemu penitencjarnego. Pozwala jej to ukazać nie tylko jego relewantność, ale również spojrzeć nań przez pryzmat czynników społeczno-kulturowych, prawnych, politycznych i ekonomicznych.

Dział „Komunikowanie społeczne” otwiera artykuł Stanisława Michalczyka, zatytułowany *Polityka medialna jako teoria i praktyka regulacyjna*. Podjęta w nim została interesująca próba analizy polityki medialnej, od strony zarówno teoretycznej, jak i praktycznej. Autor odwołuje się przy tym do dwóch płaszczyzn regulacji: *government* i *governance*.

Z kolei Katarzyna Brzoza w artykule zatytułowanym *„Kobięca twarz” wyborów parlamentarnych w Polsce w 2015 roku. Perspektywa politologiczno-medioznawcza* skoncentrowała uwagę na kwestii udziału kobiet w wyborach parlamentarnych. Zasadniczy wątek artykułu wiąże się

z poszukiwaniem odpowiedzi na pytanie o rolę, miejsce i wykreowany wizerunek medialny liderów PO, PiS oraz Zjednoczonej Lewicy podczas kampanii wyborczej w 2015 roku.

Zamykający dział „Komunikowanie społeczne” artykuł Dariusza Krawczyka pt. *Prasa samorządowa w cyberprzestrzeni. Nowy wymiar polityki informacyjnej gmin i powiatów?* wpisuje się w nurt badań nad komunikowaniem społecznym koncentrujący się na wykorzystaniu nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Cyberprzestrzeń, zgodnie z naturą zjawisk konwergencji, wchłania media tradycyjne, udostępniając ich zawartość w nowej formule. Dzięki temu poszerza się społeczny zasięg mediów konwencjonalnych. Mając to na uwadze, Dariusz Krawczyk analizuje zidentyfikowane zmiany w kontekście prasy samorządowej.

Ostatni artykuł w niniejszym tomie został włączony do działu „Myśl polityczna”. Jest on zatytułowany *Encyklika „Laudato si” papieża Franciszka. Kontynuacja tradycji Kościoła czy próba nowego spojrzenia?* Jego autorka, Małgorzata Zarębska, analizuje treść ogłoszonej w maju 2015 roku encykliki papieskiej. Zagadnienie to jest szczególnie istotne w kontekście ogólnościwotowych debat nad sposobami rozwiązywania konkretnych problemów społecznych.

Zachęcając do lektury tekstów zamieszczonych w niniejszym tomie „*Studia Politicae Universitatis Silesiensis*”, wyrażamy nadzieję, że zaspokoją one oczekiwania Czytelników.

Redaktorzy tomu

Noty o Autorach*

Sławomir Czech (slawomir.czech@ue.katowice.pl) — doktor nauk ekonomicznych, adiunkt w Katedrze Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Zainteresowania badawcze: ekonomia polityczna i instytucjonalna, historia gospodarcza, model szwedzki. Wybrane publikacje: *Gospodarka w służbie idei. Rzecz o modelu szwedzkim*. Katowice 2013; *Choice Overload Paradox and Public Policy Design. The Case of Swedish Pension System*. “Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy” 2016, Vol. 11, No 3; *Understanding Evolution of the Swedish Model: Change or Continuity?* “Journal of Economics and Management” 2015, Vol. 20, s. 106—127; *The Political Economy of Staying Outside the Eurozone: Poland and Sweden Compared*. „Oeconomia Copernicana” 2015, Vol. 6, No 3, s. 23—43.

Katarzyna Todos — magister prawa, doktorant w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, aplikant radcowski. Od 2014 r. związana z Kancelarią Rady Prawnego Jacka Sznajdera „Vis Legis” w Tarnowskich Górach. Zasadniczym przedmiotem zainteresowań autorki pozostają kwestie dotyczące praw i wolności człowieka i obywatela. Obszar jej naukowych zainteresowań obejmuje również problematykę prawa prasowego.

Kazimierz Jóskowiak (kjoskowiak@pro-de.home.pl) — doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor nadzwyczajny w Katedrze Ekonomii Uczelni Techniczno-Handlowej im. H. Chodkowskiej w Warszawie. Wykłady w Szkole Głównej Handlowej — Podyplomowe Studium Służb Zagranicznych. Zainteresowania badawcze: polityka zagraniczna i dyplomacja w strukturze stosunków międzynarodowych, aspekty polityczne integracji europejskiej, system prawny i instytucjonalny oraz prawo Unii Europejskiej, zarządzanie gospodarcze w Unii Europejskiej, samorząd terytorialny w stosunkach międzynarodowych. Wybrane publikacje: *Samorząd terytorialny w procesie integracji europejskiej. Polskie doświadczenia i wnioski na przyszłość*. Katowice 2008; *Prawne aspekty podmiotowości jednostek samorządu*

* Według kolejności opracowań zamieszczonych w zbiorze

terytorialnego we współpracy międzynarodowej. W: *Samorząd terytorialny w przestrzeni publicznej*. Red. Z. Zychowicz. Szczecin 2012; *Zmienność i instytucjonalizacja procesów integracji europejskiej*. W: *Dynamika współczesnych stosunków międzynarodowych*. Red. W. Kostecki. Warszawa 2013.

Łukasz Wojcieszak (lwojcieczak@tu.kielce.pl) — absolwent prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim, doktor habilitowany nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce. Zatrudniony w Centrum Dydaktyczno-Badawczym Ochrony Własności Intelktualnej na Politechnice Świętokrzyskiej w Kielcach. Zainteresowania badawcze: bezpieczeństwo energetyczne, polityka wschodnia Polski i Unii Europejskiej. Najważniejsze publikacje: *Kłopotliwy sąsiad? Jednocząca się Europa wobec Białorusi*. Bielsko-Biała 2012; *Polska, Ukraina i Białoruś wobec problemu dostaw i tranzytu rosyjskiego gazu*. Bielsko-Biała 2013; *Bezpieczeństwo naftowe Polski — problem dywersyfikacji*. Przemysł 2015.

Justyna Łapaj (justyna.lapaj@us.edu.pl) — magister nauk humanistycznych, asystentka w Zakładzie Stosunków Międzynarodowych, Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół Ameryki Łacińskiej i Bliskiego Wschodu, a także szeroko rozumianej kultury żydowskiej i problematyki praw człowieka na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem Korei Północnej. Przygotowuje dysertację doktorską na temat Ameryki Łacińskiej w polskiej polityce zagranicznej po 1990 roku. Od 2010 roku członkini kolegium redakcyjnego czasopisma UŚ „Pisma Humanistyczne”. Organizatorka wielu studencko-doktoranckich konferencji naukowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym z udziałem licznych ekspertów ze świata nauki, kultury, biznesu i polityki. Uczestniczka projektów badawczych, konferencji naukowych i autorka artykułów osadzonych w zagadnieniach stosunków międzynarodowych. Wybrane publikacje: *Brazylia w polskiej polityce zagranicznej w drugiej dekadzie XXI wieku. Stosunki Polski z mocarstwami w drugiej dekadzie XXI wieku*. Red. K. Czornik, M. Lakomy, M. Stolarczyk. Katowice 2016; *Największe wyzwania i problemy Polski w relacjach z państwami Ameryki Łacińskiej i Karaibów po 1990 roku*. W: *Dylematy polityki zagranicznej Polski na początku XXI wieku*. Red. K. Czornik, M. Lakomy, M. Stolarczyk. Katowice 2014; *Polacy w Brazylii. Aspekty historyczne i współczesność*. „Pisma Humanistyczne” 2013, z. 10; *Brazylia. Wybrane aspekty stosunków chińsko-izraelskich w latach 1948—2012*. „Pisma Humanistyczne” 2013, z. 9; *Made in China: rozmowy o Państwie Środka*.

Stanisław Michalczyk (michalczykst@op.pl) — profesor, doktor habilitowany nauk humanistycznych, kierownik Zakładu Komunikacji Społecznej w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania badawcze: teoria komunikowania masowego, komunikowanie polityczne, komunikowanie lokalne. Autor 6 monografii, m.in. *Społeczeństwo medialne. Studia z teorii komunikowania masowego*. Katowice 2008; *Demokracja medialna. Teoretyczna analiza problemu*. Toruń 2010; *Jednostka i społeczeństwo w świecie mediów. Klasyczne i współczesne idee w teoriach średniego zasięgu*. Katowice 2015. Promotor sześciu doktorantów.

Katarzyna Brzoza (katarzyna.brzoza@us.edu.pl) — doktor w zakresie nauk o polityce; adiunkt w Zakładzie Komunikacji Społecznej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Prowadzi zajęcia dydaktyczne z teorii komunikowania masowego i komunikowania politycznego oraz konwersatoria monograficzne. Główne zainteresowania naukowe obejmują komunikowanie społeczne i komunikowanie polityczne. Dotychczas opublikowała ponad 20 artykułów naukowych, uczestniczyła w 17 konferencjach naukowych. Członkini Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej oraz European Consortium for Political Research. Wybrane publikacje: *Entertainizacja polityki*. „Zeszyty Prasoznawcze” 2014, T. 57, nr 2, s. 394—407; *Polskie portale internetowe na Wyspach Brytyjskich*. W: „Studia Politicae Universitatis Silesiensis”. T. 12. Red. J. Iwanek, R. Głajcar. Katowice 2014, s. 187—211; *Rola „Dziennika Zachodniego” w wyborach samorządowych 2014 r.* W: *Oblicza mediów lokalnych i regionalnych. Szkice medioznawcze*. Red. S. Michalczyk, D. Krawczyk. Mikołów 2016, s. 65—86; *Wybór następcy papieża Benedykta XVI na łamach „Rzeczpospolitej” i „Gazety Wyborczej”*. „Kultura — Media — Teologia” 2015, nr 20, s. 57—78.

Dariusz Krawczyk (d.krawczyk@olpress.pl) — doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, wykładowca akademicki, członek Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, naczelnik Wydziału Kontaktów Społecznych Urzędu Miejskiego w Zabrze. Zainteresowania badawcze: public relations, komunikacja społeczna firm i instytucji, narzędzia komunikacyjne samorządu, współczesne dziennikarstwo i media. Wybrane publikacje: *Zmiany w społecznym postrzeganiu prestiżu zawodu dziennikarza wobec przekształceń rynku medialnego*. W: *Teorie komunikacji i mediów 9. Seria projektowanie komunikacji*. Red. M. Graszewicz, M. Wszolek. Wrocław 2016; *Oblicze samorządu w prasie samorządowej — metody kształtowania wizerunku*. „Rocznik Prasoznawczy” 2015, R. IX; *Media w działaniach public relations samorządu na przykładzie miast Górnośląskiego Związku Metropolitalnego*. W: *Public Relations i marketing w sektorze publicznym*. Red. M. Kaczmarczyk. Sosnowiec 2012; redakcja naukowa (wspólnie z S. Michalczykiem) książki *Oblicza mediów lokalnych i regionalnych. Szkice medioznawcze*. Mikołów 2016.

Małgorzata Zarębska (malgorzata.kaute@gmail.com) — doktor nauk humanistycznych z zakresu nauk o polityce, wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Oświęcimiu. Przedmiotem jej zainteresowań jest historia doktryn politycznych i prawnych oraz system polityczny i samorząd terytorialny. Jest autorką opracowań z tego zakresu, wśród których znajduje się m.in.: *Słownik myśli społeczno-politycznej*. Bielsko-Biała 2004, książki *Kapitalizm, demokracja, nauka społeczna Kościoła katolickiego w myśli politycznej Michaela Novaka*. Bielsko-Biała 2009, współredaktorem prac *Obywatele dyplomaci*. Bielsko-Biała 2009 oraz *Sukces czy porażka roku 89. Wokół polskiej myśli politycznej i ustrojowej czasu transformacji*. Oświęcim 2011.

Redakcja
Barbara Konopka

Projektant okładki i stron działowych
Beata Klyta

Korektor
Zbigniew Kantyka

Łamanie
Bogusław Chruściński

Copyright © 2016 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISSN 1895-3492
(wersja drukowana)
ISSN 2353-9747
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
[e-mail:wydawus@us.edu.pl](mailto:wydawus@us.edu.pl)

Wydanie I. Nakład: 90 + 50 egz. Ark. druk. 14,25.
Ark. wyd. 16,0. Papier offset. kl. III, 90 g.

Cena 20 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp. K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Więcej o książce

CENA 20 ZŁ
(+ VAT)

ISSN 0208-6336
ISSN 2353-9747